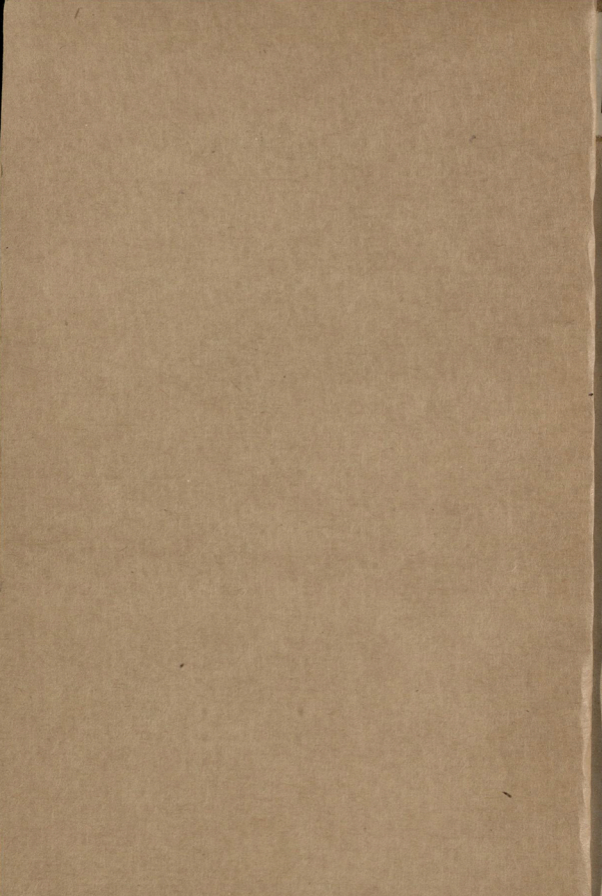


БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Е 41936





ЗБОРНИК ПОЗОРИШНИХ ДЕЛА.

СВЕСКА СЕДМА.

ЉУБАВ НИЈЕ ШАЛА.

ШАЛА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ.

ПО ТУЂОЈ МИСЛИ ОД

А. ХАЏИЋА.

У НОВОМЕ САДУ,

ИЗДАЈЕ УПРАВА СРП. НАР. ПОЗОРИШТА.

1873.


~~31148~~

1 41936


LN = 244852




# ЗБОРНИК ПОЗОРИШНИХ ДЕЛА.



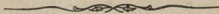
НА СВЕТ ИЗДАЈЕ  
управа српског народног позоришта.



СВЕСКА СЕДМА.



## ЉУБАВ НИЈЕ ШАЛА.



У НОВОМЕ САДУ,  
СРПСКА НАРОДНА ЗАДРУЖНА ШТАМПАРИЈА.  
1873.

Лубав није шала.

Шала у једној радњи.

по туђој мисли од

А. Х А Ц И Ћ А.

У Новоме Саду,

Српска Народна Задружна Штампарија

1873.



Мв. бр. 225073



Овај се комад не може приказивати без допуштења  
управе српског народног позоришта у Новоме  
Саду.

M. ACADEMIA  
KÖNYVTÁRA

5705



0 0 0 0 0

# ЛАША НИЈЕ БАЉ

(Забелешка о једном случају који се догађа у Модрици)

## О С О Б Е :

Мороквашићка, богата удо- вица . . . . .	Ј. Маринковићка.
Милица, кћи јој . . . . .	К. Савићева.
Златко Славујевић, песник и поч. вел. бел. варошки . .	Ружић.
Наста, послуживача мороква- шићкина . . . . .	Ј. Поповићева.
Рокса, праћа . . . . .	Л. Хаџићева.
Мита, писмоноша . . . . .	Соколовић.
Ђира, пандур . . . . .	Рашић.

(Збива се у Новоме Саду: први део радње у мороква-  
шићкиној кући, а други у стану Златка Славујевића.)



(Овај се комад приказао први пут у Вршцу 27. јула 1871.)

## ПОЈАВА ПРВА.

Милица (сама.)

**Милица** (седи на одмарачи и чита из књиге сетно-невесело :)

„Ој, лахори, ој, тихи зефири,  
Куд летите на хлађани крили?  
Одлетите до моје драгане,  
Па пуштајте речице лагане !  
Реците јој, ви лахори мили,  
Да сте моји уздисаји били !  
Реците јој, нека драга чује,  
Како моје срдашце тугује,  
Те ће ваљда пожалити свога,  
Пожалиће свога љубазнога,  
Сетиће се на ме оно цвеће,  
Па за другог удати се не ће,  
Моје Милче, моје зумбул-цвеће!“

Не плаши се, Златко, и не ће се за другог  
удати Милча твоја, слатки Златко, мој мили пес-  
нице, не, никада !

„Па баш да умрем, душо,  
Да ме сахране,  
Па баш и пеп'о гроба  
Да ми нестане —



Остаће љубав моја,  
 Веруј остати,  
 И док је света, века,  
 Да ће трајати! (Задуби се у читање.)

### ПОЈАВА ДРУГА.

Пређашња и Мороквашићка (долази са стране са шеширом и шалом у руци.)

**Мороквашићка** (улазећи.) Милице! Ето ти је на, где се опет задубила у те проклете сањарије! Те данашње девојке баш су ти права беда на овоме свету! Еј, са свим је то друкчије било у моја времена! Није се ту много сањало, већ девојку за руку па на венчање, а сада — шућ мућ па проли! (Приближи се Милици.) Милице!

**Милица** (скочи нагло са седишта, загрли матер и почне јецати.) Ах, мати, мати, зар се морам Златка одрећи, зар не ћу моћи бити његова? Та ви сте га до сада увек тако радо примали у нашу кућу!

**Мороквашићка.** Док се господин Златко уљудно владао, увек ми је био добро дошао, али од како сам приметила, да мојој госпођици кћери главу заврће својим несланим стиховима, од тога доба нема више кашике овде! Далеко му лепа кућа!

**Милица** (уздишући). Мати, мати, ја га тако силно љубим, да ћу од туге умрети, ако његова не будем!

**Мороквашићка.** Лудорије! То си ваља да из његових стихова научила?



**Милица.** Мати, мати, зар ваше срце никад није знало шта је љубав?

**Мороквашићка.** Та ви девојке и не знате ни о чему другом говорити већ све о љубави, особито ако се нађе какав млад месечар, као тај твој Златко, који вам напуни главице бојекаким будалаштинама. Послушај ме, кћери моја, Златко није прилика за тебе: нема никакве имања! Служба му једва толико доноси да и сам може живети, а стихови, месечина, ружа и томе подобне ствари не хране ни мало!

**Милица.** Ми ћемо живети, како узмогнемо!

**Мороквашићка.** И од глади умрети! Али манимо се тог лудог разговора! Ти ћеш поћи за оног, ког сам ти изабрала. За осам дана биће вам прстен!

**Милица** (жестоко.) Ја не ћу никад волети мужа, кога ми ви изберете!

**Мороквашићка** (с осмејом.) То се само тако каже! Обично су најсретнији они бракови, у којима се муж и жена тек после венчања стану заљубљивати једно у друго.

**Милица** (са жестином.) Пре ћу себи живот одузети, него да пођем за човека, кога не ћу моћи од свега срца волети!

**Мороквашићка.** Опет почињеш! Та буди паметна, Милице, па се мирно размисли о свему,

што сам ти говорила! (Пољуби је у чело.) Сада идем у неколико похода, па се надам, да ћу у својем повратку опет наћи своју послушну ећер. (Милица одлази у собу.) Хоћу само да огледам, да ли Милица заиста воли Златка, и да ли Златко њу воли. Тим младим песницима и младим девојкама не може се тако лако веровати! Одмах се распламте љубавним жаром, али тај жар не траје дуго, већ исто тако брзо прође, као што је и дошао. Нешто ми није добро! Хајде да узмем од своје есенције што крепи стомак две — три капљице. Од како сам на стагоцету написала, да је то отров, од тога доба Наста не сме ни да га се дотакне. То је најбољи лек против облапорности! (Оде.)

## ПОЈАВА ТРЕЋА.

Милица (долази.)

Милица. Зар нам је дакле суђено да се на веки растанемо? Не, не, то не ће никада бити, мој Златко! Љубав је наша и срећа наша и блаженство наше и овога и онога света! Како оно певаш ти:

Ти си мене научила  
Љубит', горети,  
А срдашцу даде крила —  
Срце одлети,  
Одлетело небу, рају —  
Богу — светлости,

Вечној зори, вечном мају,  
 Вечној радости,  
 Да избере двома нама  
 Кутић убави,  
 Мирно место међ' звездама  
 Нашој љубави!

Да, Златко мој, међу звездама ће наше душе живовати. (Као да сања.) А и шта би био живот без љубави? Дан без сунца, ноћ без месеца, ружа без мириса! Ако узмеш орлу крила, не може да лети небу под облаке. Ох, како је сретан сваки просијак, који може да бира по срцу своме! Па ја да сам сиромашнија и од просијака? Не, не, ја те се Златко не могу одрећи! Ми смо једно за друго створени! Волим и умрети него да те прегорим!

#### ПОЈАВА ЧЕТВРТА.

Наста (улази брзо) и пређашњи

**Наста** (журајиво,) Госп ођице, госпођице!

**Милица.** Шта је?

**Наста.** Тек што није дошао!

**Милица.** Ко то?

**Наста** Господин Златко!

**Милица** (весело) Златко!

**Наста.** Та да! Јао мени сиротици, шта сад да радим? Госпођа ваша мати рече ми, да ће ме одмах отерати из службе, ако пустим Златка

у кућу, а мени вас је обоје тако жао, да не могу казати господину Златку да вас није дома.

**Милица** (журно.) То и не треба да чиниш! Ја се морам са Златком разговарати. (Скида с руке гривну и даје јој.) Ево узми за сада за спомен ово и пази да нас у нашем разговору нико не узнемири. Ако ти је до среће живота мога стало, то пази да нас нико не затече!

**Наста.** Ако се то, госпођице, ваше среће тиче, то ћу пазити као на живе очи у глави. Чим се помоли непријатељ, одмах ћу вам јавити. Хеј, од како су мога ћуку у војнике узели, одто доба знам и ја шта је несретна љубав. Ни бриге вас није: удесиће већ Наста ташке! (Одлази.)

**Милица** (радосно, али одлучно) Ја ћу га дакле видети и још једанпут се шњиме разговарати. Ох, како ми бије срце, чисто хоће да ми пробије груди! Али шта сам се ја ту ужурбала? Његов бистар ум и његова ватрена неограничена љубав учиниће све, да нас избави из овога теснаца.

### ПОЈАВА ПЕТА.

Златко Славујевић (улази весело) и пређашња.

**Златко.** Једва једаред да сам опет тако сретан те вас могу видети. Али шта вам је, драга моја Милице? Ви сте нешто тужни! Шта се то десило?



**Милица** (покривајући лице рукама.) Ох, Златко, Златко! Снаго моја!

**Златко** (узнемирено.) Боже драги, шта вам је? Ваша рука, ваш глас дрѣће. Очи ваше, моје звездама осуто небо, пуне су суза! Шта ће свето да значи? Та говорите, Милице, ако Бога знате! Ваша ме туга убија!

**Милица.** Ох, Златко, ми се морамо растати!

**Златко.** Растати?

**Милица.** Тако је! Хоће да нас раставе, на веки раставе! Ми се од данас не смемо више састати, нити разговарати!

**Златко.** То не може, то не сме бити, драга моја Милице! Ја ћу одмах с вашом матером говорити. Она је увек тако добра била према мени! Ја ћу је молити, ја ћу је преклињати, ја ћу јој нашу љубав онако описати, као што пламти у срцима нашим, па нам се мора смиловати.

**Милица.** Све је узалуд! Мати моја не зна шта је љубав! Она ми је већ изабрала младожењу и за осам дана, као што ми рече, биће ми прстен. (У заносу.) Ох, Златко, настала су тешка времена за нас и ја те ево свечано питам, да ли ме ти искрено, истинито волиш?

**Златко.** Како можеш тако што питати?

**Милица** (у заносу.) Право имаш! Грех би био да се о твојој љубави још сумњам! Свака твоја



песма казује, да ти је срце пуно љубави и верности према мени. (Јуначки.) Добро дакле! Има начина да се избавимо из ове беде и невоље.

**Златко.** Изреци га само!

**Милица** (одлучно.) Да бегамо, Златко! Ми морамо бегати!

**Златко** (уплаши се.) Бегати, бегати? Али куда?

**Милица.** Све једно ма куд, само кад си ти уз мене! Беж'мо одавде, беж'мо од човека, кога ми је мати изабрала за мужа и кога још ни по имену не познајем!

**Златко** (за себе.) Да мене сретна, ала ме воли! Ја сам јој све на свету! Па све то учинише моје песме! Ох, Бранко, Змај-Јоване, и ти, Јакшо, да сте благословени, по сто пута благословени, што ме начинисте песником! Вама имам да захвалим на срећи овој!

**Милица.** Је си ли спреман?

**Златко.** Те још како! Само ми се ипак чини, да би нам ваљало мало размислити.

**Милица.** Ко размишља, тај не воли искрено! Од чега зазиреш?

**Златко.** Помисли само, Милице, изнеће те на глас!

**Милица.** Шта ми је стало до тога! Зар не ћеш ти бити уз мене, сунце моје јарко, дико и обрано моја? Зар ја не ћу бити на веки твоја?

**Златко** (збуњен.) Та да, али шта ће бити од мене као почасног великог бележника ако за мношћом ускочите?

**Милица** (увређено.) Велика би, до душе, несрећа и била, да изгубите службу без плате!

**Златко.** Плата ће већ доћи, само док се које место упразни. За то вас молим, Милице, да пронађете што друго, само да не бегамо. Шта би свет на то рекао?

**Милица.** Шта вам је стало до света, та ви сте песник!

**Златко.** То је истина, али —

**Милица.** Шта страхујете? За листове ћете писати песме, а за позориште драме, па ето нам и славе и новаца!

**Златко.** То је све лепо, али од саме славе не да се живети! Хеј, моја Милице, дуго ћемо још чекати да настану времена, у којима ће српски књижевници радом својим на књижевном пољу моћи себи кору хлеба стећи!

**Милица.** Ја видим да ме не волите искрено, када тако говорите.

**Златко.** Милице, ви ме само мучите када се о мојој љубави сумњате. Та зар не видите, да се у нас песници једва хлебом хране, да им се после смрти њихове жена и деца потуцају по бедоми свету од немила до недрага. Па зар не би

то било од бога велика грехота, а од људи зазор и срамота, да вас унесрећим, вас, Милице, која не зна шта је беда и невоља на овоме свету!

Милица. Ја ћу радити, па ћу себи толико заслужити, колико ће ми требати за живот. Већ ми сада расте срце од милина када помислим на то наше дивно живовање!

Златко. Тако говори срце ваше, али ви морате саслушати и глас разума вашег!

Милица (и не слушајући га.) Ох, како ће нам дивно пролазити дани наши, како ће нам срца весело пловити по реци од милина!

Златко (за себе.) Сто му мука, та баш не попушта!

Милица. Ми не ћемо марити за свет, ми ћемо само једно за друго живети. Да, наша ће љубав и саму пустињу претворити у рај!

Златко (расејан.) Пустиња, љубав, рај, — то је све лепо, али —

Милица (хладно.) Ви ме нисте никада волели!

Златко. Милице, зар опет почињеш?

Милица. Та нисте ли ми ви сами у небо узносили „Страдања младога Вертера?“ Нисмо ли зар заједно сузе пролевали читајући „Ромеа и Јулију“ и судбу „Фердинанда и Лујзе?“

Златко. То је све истина, али —

**Милица.** Као што видим, господине, ја сам се у вама преварила! Ви сте себичњак! До душе и ви сте ми леп песник, који само лепо пева, а ништа не осећа. Ви сте само на речима јунак, а на делу кукавица! Срам вас било!

**Златко.** Милице, ако бога знате не говорите тако, криво ми чините! Ја ћу све за вас учинити, разумете ли ме, све, само не бегати! Иштите и живот мој, ја ћу вам га радо посветити, радо ћу вам га на жртву принети, само не тражите од мене, да вас у беду и невољу бацам!

**Милица** (јуначки.) Ти ми нудиш свој живот? Добро, ја га примам! Ти ме не ћеш у јунаштву надмашити! Та и тако је живот без љубави страшнији и од саме смрти. (Ухвати га за руку.) Ако нема друге помоћи, то ћемо као мученици наше љубави заједно умрети!

**Златко** (устрашено испусти шешир.) Умрети! Умрети! Баш умрети? Та је ли то твоја збиља, Милице? Тако млади па да умремо!

**Милица.** Та не рече ли ти то сам? Али шта ја то видим, ти дрћеш као прут!

**Златко** (збуњен.) Ја да дрћем? Боже ме сачувај, како бих ја дрхтао! (Брише чело од зноја.) Али помисли само, Милице, ти тако млада, па већ да тражиш смрт. Не, не, то би страشان грех



био! Ја то не могу, ја то не смем допустити! Ја не могу тим грехом оптеретити душу своју.

**Милица.** Таки су ти мушки! Кад их слушаш говорити, мислио бих, да су све сами лавови, а кад би ваљало смрти у очи погледати, а они су зецови. Па још имају образа да о себи говоре да су они јачи спол!

**Златко** (за себе.) Но, ја сам ти лепо насео! Тако ми сад и треба, кад ме бес тера да се размећем, да говорим о смрти. Шта да радим? Да не помисли да сам кукавица, хајде да се учиним као да пристајем на ту луду мисао. Може бити да ће се до сутра опаметити, те јој не ће бити до умирања.

**Милица.** Шта, ти се устезеш? Збогом ми остајте, господине!

„С оне стране гроба, ма у којем стању,  
Рај ће мени бити у опомињању!“

**Златко** (уплашено.) Милице, за име божије, немој да пренаглиш!

**Милица** (брзо се окрене.) Ти пристајеш, Златко?

**Златко** (претвара се.) На све што год ти хоћеш! Е, па на послетку смрт није тако страшна као што нам се чини. Ја се не бојим умрети, ја нисам кукавица!

**Нилица** (ухвати га за руку.) Хвала ти, драги мој! Тек сада видим, да смо ми два срца, а један уздисај, два тела а једна душа!



**Златко** (скопичном одлуком.) Тако је, две душе и два тела!

**Милица** (и не слуша га.) Па где, како и кад да учинимо крај овом нашем бедном животу? Ја једва чекам да нам се душе тамо на другоме свету загрле!

**Златко.** А тек ја! (За себе.) Ох, да знаш само како ми је, када на то помислим! (На глас.) Та, да! Али где, како и кад? — то је сад питање. Пушка чини велику буку, вода може да те избаци, утљен може да те и не угуши —

**Милица** (упада му у реч.) Ја ћу се постарати за начин, којим ћемо крај учинити животу своје. За један сахат ето ме до тебе, драгимој Златко!

**Златко.** Ти хоћеш мени да доћеш, и то већ за један сахат! Али реци ми, молим те, на што та журба?

**Милица.** Као што смо се у потаји тихо волели, тако ћемо исто у потаји и тишини овом свету збогом остај рећи!

**Златко.** Са свим у тишини, — велиш. Добро! Лепо! Та ја, знаш, не марим, али шта ће на то свет рећи?

## П О Ј А В А Ш Е С Т А.

Наста и пређашњи.

**Наста** (улази брзо.) Беж'те, господине, ето нам долази беда на врат!

**Милица.** Нека дође, ми ћемо јој у очи погледати! (Пружи руку Златку.) Хвала ти, драга душо моја, за један сахат ето нас у бољем свету! Тамо ћемо на веки сретно живовати! (Одлази.)

**Наста.** За бога, господине, шта сте се укочили, за што не бегате? Госпођа ће ме одмах отерати из службе, ако вас овде затече!

**Златко** (збуњен.) На веки, у бољем свету, сретно живовати — лепа хвала на тој кажи! Ко би се само могао од Милице томе надати! Није другчије, ти моји проклети стихови заврнуше јој мозак! (Наста.) Хвала ти, добра душо! (За себе.) Којом срећом да ме није ни пустила у кућу! (На глас.) Збогом, добро дете моје, и ми ћемо се некада видети, тамо на оном другом, бољем свету! (Урастресености грли је и говори тужним гласом.) Добру, лаку, благу ноћ ти желим, зоро моја сјајна! На веки збогом, мој пребели данче! Збогом! (Одлази сетно, невесело)

## ПОЈАВА СЕДМА.

Наста (сама, гледа за њим зачуђено.)

**Наста.** Ао, туго и невољо, шта ти тај ту не наговори! Као да му је љубав сав мозак по-

пила. (Гледа кроз прозор) Добро што оде, јер ето баш сад улази госпођа у кућу. Не могу иска-зати како жалим ту нашу добру госпођицу. Та није да је добра, већ као добар дан у години! Пада јој нема помоћи! Хеј, Боже, и ја сам мислила да ћу од туге свиснути, кад ми оно однеше ћуку у војнике, па ево ме опет здраве и весе-ле. Јо, ко ће као бог! Само да сам ја на месту наше госпођице, ја бих већ знала, шта бих радила да буде онако као што ја хоћу, али овако ћут-кац, Насто, па гледај свога посла. (Одлази.)

(Златкова соба, десно сто за писање а на њему папири и књиге, лево прозор и уз прозор столица. У дну више столица.)

## ПОЈАВА ОСМА.

(Златко (улази лагано, са свим изнемогао.)

**Златко.** Дође дакле доба да идем у гроба!

„Збогом житку, мој прелепи санче,

Збогом зоро, збогом бели данче!

Збогом песме, јадна сирочади,

Децо мила мојих лета младих!

Збогом свете, некадањи рају,

Ја сад морам другом ићи крају!“

**Морам се спремати да идем у гроб!** (Брише че-ло од зноја.) Шта, тако млад па већ у гроб? А шта ћу му силом, кад то тако хоће моја Мили-ца. Хеј, сад тек видим, да је много лакше на-писати трагедију, него у њој главан јунак бити!

(Седне за сто.) Још за мало па ће ударити суђен часак, али пре него што дође, дед' да напишем неколико писама, своју последњу вољу и наш надгробни надпис. (Узме у руке перо, хоће да пише, али кад види да не може, устаје нагло и говори.) Бадава, не иде! Глава ми је тешка, писмена ми све истрају пред очима, не могу писати! (Погледа на сахат.) Ох, Боже! Само још по сахата имам да живим, понда збогом и мило и драго, ваш Златко не ће вас видети више! До душе имам још искрицу наде, да Милица не ће доћи на уречено време, а чим прође то време, чистим се одавде. Јо, није моја кривица, драга моја! Ко хоће да умире, тај мора своју реч тачно одржати! (Куцање на вратима.) Боже драги, то куца неко! Сигурно је Милица! Ала се пожурила! (Слабим гласом.) Слободно! (Јаче куцање) Не чује, морам јаче викати. Слободно!

## П О Ј А В А Д Е В Е Т А.

Ћира пандур и пређашњи.

Ћира (испод пазуха носи свежањ писама.) Добар дан, господине! Већ сам мислио, да нисте код куће. Ја лупам и лупам, а никако да ми се каже, улази море, Ћиро!

Златко (весело за себе.) Хвала богу, то је Ћира, пандур нашег градоначеоника! (На глас.) Но, Ћиро, шта је ново?



**Ћира.** Господин градоначеоник послао вам је ова акта овде и поздравили су вас лепо, да до сутра у јутру буде готова репрезентација.

**Златко** (узимајући писма, за себе.) До сутра у јутру и ја ћу бити репрезентација на другоме свету! (Гласно пружајући му новаца) Драги мој Ћиро, ево ти на мало новаца, али да си их попио за моју душу!

**Ћира** (заблене се.) За вашу душу? Бог с вама, господине, шта то говорите! Та ви сте чили и здрави као румена јабука!

**Златко** (уздишући.) Најлепше су јабуке често из нутра труле! Ко ће то да зна! Ми смо људи најслабија створења на овоме свету. Данас је смо, сутра нисмо!

**Ћира.** То је истина! Али, хвала буди богу, у вароши нашој нити има колере, нити куге, нити друге каке морије!

**Златко** (за себе). Куд ћеш веће морије од љубави! (На глас.) Ћиро, реци господину градоначеонику да ћу ја до сутра у јутру бити са свим готов. Је си ли ме разумео, са свим! А сад иди па попи коју чашицу у моје здравље!

**Ћира.** А, то ми се већ допада! (Поверљиво.) Па, знате господине, онако међу четири ока могу вам рећи, да ће господин градоначеоник предложи-првој скупштини, да вам се одреди плата, а и ја ћу већ коју добру реч рећи скупштинарима, кад

их станем сазивати у скупштину. Ни бриге вас није, господине, све ће то добро бити! Ићи ће то као да је намазано. (Одлази.)

## П О Ј А В А Д Е С Е Т А.

Златко (сам.)

Златко. Да, ићи ће то, као да је намазано, али не на овоме него на другоме свету! (Погледа на сахат.) Још само пет тренутака, па је онда свему крај! (Чује се с поља весела песма у четири гласа.) Шта је то? Је ли то пародија на моје јаде, или је моја надгробна песма? (Гледа кроз прозор.) Није ни једно, ни друго, већ весела браћа уживају овај лени свет, коме ћу ја још за мало на веки збогом остај рећи! (Куцање на вратима.) Нема сумње, то је Милица! (С комичном одважношћу) Слободно!

## П О Ј А В А Ј Е Д А Н А Е С Т А.

Рокса (проста, весела девојка, с корпом на руци) и пређашњи.

Рокса. Добар дан, господине!

Златко (као да му је камен пао са срца.) Хвала ти, Боже! То није Милица, већ моја праља! Чисто бих је пољубио од радости! (На глас.) Да Бог да, Роксо! Које добро?

Рокса. Опростите ако сам уневреме дошла! Сутра, знате, перемо кошуље, па сам дошла по ваше нечисто рубље, а ево донела сам вам и

огрлице. (Вади из котарице неколико огрлица и жеће их на сто.) Мати вас моли, господине, да се не срдите, што вам их тек данас шиље.

Златко (и нехотице) Добро, добро, и тако их не ћу више требати!

Рокса. Зар се спремате на пут?

Златко. На далеk пут!

Рокса. А куда тако!

Златко. У недођин!

Рокса. Је ли то далеко?

Златко (уздишући.) До на крај другога света!

Рокса. Е, па желим вам сретан пут, господине! Али кад се вратите, је л' те, да не ћете на нас забравити? (Хоће да иде.)

Златко. Стани, Роксо, још на једну реч!

Рокса (приближујући му се.) Заповедајте, господине!

Златко (у почетку разговора мало збуњен, види му се, да не зна, како ће да почне.) Шта оно хтедох рећи? Да! Како се оно зовете?

Рокса (зачуђено.) Сада Рокса, пре тога Роксица, а мати ме зове по гдеоји пут и Роксандом.

Златко. Да, да, Рокса! Е, па реци ми, Роксо, али знаш онако као што се оно баже, онако од срца, дали си се ти већ у кога загледала?

Рокса (зачуђено.) Бог с вама, господине, а шта ме то питате? (Стидљиво.) Ваља да не мислите —

**Златко** (брзо.) Боже ме сачувај! Ја то питам из другога узрока! Па за то само искрено, дете моје!

**Рокса** (поверљиво.) Та, знате, онако, ако ћу истину да кажем, то морам рећи, да ми се допада наш сусед Јаша. Ох, та да га видите, господине, знам да би се и вама допао. Кажем вам, први момак у колу! Па ако ме за то питате, што бисте нам може бити хтели помоћи, да се што пре узмемо, то вас лепо молим, да му будете на руци, да постане варошким пандуром.

**Златко.** Хајд', хајд', побринућемо се већ! Али реци ми, молим те, да ли ти волиш твога Јашу баш искрено, онако што но наши кажу од срца?

**Рокса.** Те још како! Волим Јашу него све цареве благо!

**Златко.** Тако? Е, па, лепо! А твој те Јаша тако исто радо има, је ли?

**Рокса.** То се зна! (На једанпут дрекне.) Ао! Тешко си га мени! Ви ваља да знате, да мој Јаша још коју другу радо гледа, па ми не ћетето да кажете!

**Златко.** Није него још шта! Ја твог Јашу и не познајем! Дакле твој те Јаша тако воли, да би готов био за тебе и умрети?

**Рокса.** Охо! Он је кадар за моју љубав учинити још и више шта!

**Златко.** Шта! Још више? Е, није него роткве! А је ли он то теби баш сам собом казао!



Јеси ли ти то баш из његових рођених уста, чула?

**Рокса.** Него! Најмање сто пута!

**Златко** (свечано.) Сад пази добро! Ако вам се не би допустило да се узмете, би ли ти твo-га Јашу за реч ухватила, да с тобом заједно умре?

**Рокса** (крсти се.) А, Бог с вама, господине, шта ви то говорите! Чисто ме уплашисте!

**Златко.** Није ми ни на крај памети, да те плашим! За то те и опет питам, би ли ти у такoм случају готова била шњиме заједно умрети?

**Рокса** (уплаши се, а после се смеје.) Опростите, господине, али како можете тако лудо питати? Ако ми је до умирања, не треба ми Јаше? Но, то би тек лепа парада била, да заједно умремо, ако се не бисмо могли узети! Нисмо још јели бунике да тако што урадимо! Немојте ми замерити, господине, али мени се чини, да сте данас добре воље, па се хоћете мало да шалите. Нека вас, млади сте, добро вам стоји, а може вам бити. Да умремо! Није него чварака! Ко је још умр'o, што га је љубав морила! Ха, ха, ха! Сретан вам пут, господине! (Одлазећи за себе.) Ала ми је жао господина Златка! Мора да је на нешто нагазио, кад тако говори. Сиромах, сиромах! Баш ми га је жао! (Оде.)

## П О Ј А В А Д В А Н А Е С Т А.

Златко (сам, размишља.)

Златко. Ваља да још нисмо јели бунике да заједно умремо! — рече Рокса. Право има! Та девојка као да није тако глупа као што сечини! Ох, Милице, од ове прсте праље могла би се и ти научити памети! Ох, Боже! Ала је овде загушно као у каквој гробници! (Погледа на сахат.) Шта то видим, уречено време прође, а Милице нема. Хвала Богу, сигурно се опаметила! (Оде прозору.) Ох, како је дивна природа, како се све смеши и весели. Да си ми здраво лепи свете, Златко ти се опет враћа! (Узима шешир и хоће да иде.)

## П О Ј А В А Т Р И Н А Е С Т А.

Милица и пређашњи.

Милица (долази копреном на лицу.) Ево ме, драгане!

Златко (уплаши се.) А, јао! Ево је! Сад ми је крај! (На глас.) Ала је то лепо, страшно лепо, што си дошла! Ја сам већ мислио —

Милица (упадне му у реч.) Да сам ја на друге мисли дошла? Боже ме сачувај! Само нас још смрт може саставити! Јели тако, мој мили Златко!

Златко. На сваки начин!

Милица. Цео живот, цео свет, санак је само, санак клет! — Јели драгане?

**Златко.** То је све истина, али би ипак добро било, да се још мало промислимо, пренего што почнемо вечни санак боравити.

**Милица.** Ја немам ни на што више да мислим!

**Златко.** Али ипак! Помисли само шта ће да ради твоја сирота мати без тебе?

**Милица.** Ја немам матере! Да је она права мати, не би могла срећу своје јединице ногама газити!

**Златко.** Па помисли само, шта ће свет рећи! Свет је јако рђав!

**Милица.** Шта се нас тиче свет, кад већ нисмо више на њему!

**Златко.** Та да, то је истина! (За себе.) Триста му мука, та баш не попушта! Дед сад помози Милетићу, Суботићу, и ви други саборски говорници! (Гласно.) Ал' видиш ли, душо - Милице, кад ствар мало боље погледамо, онда излази, да ова наша јуначка намера није ништа друго, него слабост, кукавштина, која никако не приличи тако јаким душама, као што су наше!

**Милица.** Шта то чујем? Зар тако говори човек, који је још пре једнога сахата готов био за моју срећу и свој живот жртвовати!

**Златко** (наставља и не слушајући.) Већ је Хамлет рекао, да је веће јунаштво све муке овога света мучити, него им крај учинити узимајући себи

живот кукавички. Јаков је седам година служио за своју Рахилу, а није им пало на памет да се убијају. То је било јунаштво! То је била победа над собом самим! Па за што не бисмо и ми јуначки претрпели сву беду и невољу која нам прети? За што да одмах клонемо духом онде, где је врлина у беди истрајати? На муци се познају јунаци, драга моја Милице! За то ти и опет велим трпен, спасен! (За себе.) Ако и ово не помогне онда збогом памети!

**Милица** (хладно.) Је ли то све, што ми имадо-  
сте рећи?

**Златко.** Све! (За себе.) Та говорио бих ја теби до зоре, само да знам, да ће то што помоћи!

**Милица.** Е, онда ми збогом остајте! (Хоће да одлази.)

**Златко** (задржавајући је.) Милице, куда ће те?  
Шта сте то наумили?

**Милица.** Хоћу да сама извршим оно, за што ви немате срца! Мени је живот и тако на терету! (Извади из недара мало стакоце.) Две три капи од овога овде учиниће крај свима мукама, које моје јадно срце муче.

**Златко** Шта је то, Милице?

**Милица.** Отров!

**Златко.** О — о — о — тров! А од куда си га набавила?



**Милица.** Из ормана своје матере! Ја сам га давно тамо опазила, али никако да до њега дођем. Данас ми заборави мати кључ у орману, а ја брже боље стрпам у џеп ово стакоце. Мати ми тај отров употребљује за леџ. (Куцање на вратима.) А, јао, неко долази! Брзо, да успем у ову чашу воде све што је у овом стакоцету. (Успе из флаше у чашу воду, а у воду отров, нагло испије половину а другу пружи Златку, па онда посрћући падне на столицу.) Свршено је!

**Златко** (у расејаности зграби чашу, испије што је у њој било и посрћући оде до столице што је уз прозор.) Тако је, Милице! Свршено је!

**Милица.** Ми смо сада Фердинанд и Лујза!

**Златко.** Да, да! Само нам још лимунада фали. (Куцање на вратима.) Ето ти беде! Ја сам у брзини заборавио врата закључати! Тако ти је то! Не можеш, брате, ни умрети на миру!

## П О Ј А В А Ч Е Т Р Н А Е С Т А.

Мита писмоноша и пређашњи.

**Мита** (узазећи.) Дакле ипак сте код куће! Хтео сам већ да одем, али кад сам видео кључ у вратима, одмах сам помислио: господин Златко сигурно ради на неком важном послу, па те, Мито, не чује, него уђи ти само, Мито, рекох ја себи — а он ти не ће замерити! (Опази Милицу и празну флашу и чашу на столу.) Охо, та ви имате и лепа

*22*  
*100*  
друштва! Ви како ми се чини и благујете! Сигурно кака елијенткиња! Опростите, што сам вас узнемирио, али, знате, дужност пре свега! (Пружа му писмо.) Изволите, једно писмо неплаћено. Добијам десет новчића. Препоручујем се, клањам вам се, слуга сам понизан! Сретно да бог да! (Одлази.)

Златко (тужно.) Каква те срећа нашла кад се отров пије! (Окрене се према Милицы.) Милице, живиш ли још?

Милица (слабим гласом.) Већ видим како ми се отварају рајска врата!

Златко. А видиш ли, Бога ти, и светог Петра с рајским кључевима у руци?

Милица. Мани се шале!

Златко. Право велиш! Боље ће бити да натегнем друге жице! Чекај само!

Изданула девојка,

Издануо и ја,

Издисаји мој и њен,

Један другог вија!

Но, како ти се допада? Је ли да је дивно!

Милица. Ох, ала је то слатко, кад се умире из љубави!

Златко (кисело.) Наопако слатко!

Милица. Збогом Златко, мој голубе бели! Збогом Златко, и срце и душо моја!

**Златко.** Збогом срећо моја! Али пре него што одемо у онај непознати свет, од куда се још нико није вратио, на прагу тога света, у овом свечаном тренутку питам те ја, Милице, да ми кажеш искрено, да ли сам ја твоја прва, твоја права љубав? Реци истину! Немој да огрешиш душу!

**Милица.** За што ме баш сада питаш за то! Боље би било по тебе да ти на то не морам ништа одговорити!

**Златко** (у комичном очајању.) Боже драги, шта ћу сада чути? Говори, Милице, ја то желим, — последњи пут у своме животу!

**Милица.** Е, кад желиш, а оно чуј! На једно по године дана пре него што сам тебе упознала, допао ми се био лаћман Сокић од Короница. Он је био угледан момак, добар играч, весељак, знао се лепо удварати, па ме је тако мало занео. Срећом што су га преместили у Темшвар, те га мало по мало заборавим. У томе ми се стаде тисе више и више приближавати, и ја се тек онда уверим, да ја само тебе могу волети истинито и да ми на овоме свету нема живота без твоје љубави!

**Златко** (окрене се са столицом заједно Милице.) И ја нисам твоја прва љубав, Милице? Е, где мене магарца! Што ја то прене запитах! То је стра-

шно! Ох, како сам само и могао ту змију тамо тако страшно волети! Па тек кад чује тај сабљаш за ову лудорију, коју сам учинио! Ох, та то је да свиснеш од једа! А, јао! Ала то ради! Мени се већ смргава пред очима! Сад ће ми крај бити! (Био је у почетку овога говора устао, па при крају посрне на столицу, хватајући се за стомак.)

**Милица** (окрене се Златку.) Шта је то, Златко? Зар сам ја то заслужила од тебе, да ми и утрнутеу нашег растанка чиниш горка пребацивања!

**Златко.** Да како, змијо! Али знај, да ја тако исто мрзим сада и тебе и цео твој род, као што сам те пре тога радо имао! Еј, мене луде! Та где ми је памет била, да се трујем за љубав ове лисице овде!

**Милица.** Племенита душо, не жести се! Нека ти је утеха бар то, што сам ја теби био прва љубав!

**Златко** (жестоко.) Поздравио сам те по опалији! Таман би ми само још то требало, да сам бољи од тебе! Охо, голубице моја, волели смо ми и друге, пре него што смо познали твоју голубију безазленост! Е, али то је са свим друга ствар! Ми мушки можемо тако што чинити, нама то некако и добро стоји, али женским не приличи! Е, гле мене, несретника! Шта урадих, тужан! Трујем се за љубав девојке у мисли, да је



само мене волела, а кад тамо, а оно девојка учила љубав у карабе свирати од сабљаша! Ох, ох, ох! Боже мој благи, ала сам ти грдно насео! А, јао, опет ми се смргава пред очима! Ју, ју ју, ала то пече! Сад ће ми крај бити!

**Милица** (плаче) Ох, Боже, то је сувише! Јао мени несретници, како сам само могла веровати човеку, који је толикима пре мене те исте стихове писао и кдео им се, да их воли! (Подигне се у полак са столице и окрене се Златку) Неверниче, знај, да те тако исто из дубине душе своје презирем као што сам те пре волела! А јао, што ми се то очи силом затварају, што сам тако изнемогла? Боже, боже, буди ми милостив! У твоје руке предајем душу своју! (Падне на столицу. За кратко време треба да је позорница празна.)

## П О Ј А В А П Е Т Н А Е С Т А.

Мороквашићка, Наста и пређашњи.

**Мороквашићка** (с поља.) Ох, Боже! Моје дете! Моје слатко дете!

**Наста** (с поља.) Само да не долазимо касно!

**Милица.** Боже благи! Моја мати! Моје писмо, у коме јој последње збогом остај казујем, сувише је рано у руке јој дошло! Шта ћемо сад да радимо, Златко?

**Златко** (не миче се.) Ћути, змијо! Остави ме, да бар на миру умрем! На моју несрећу ето и тај проклети отров мора да је јако изветрио кад још не ће да ради!

**Наста** (отварајући врата.) Ево, ово је стан господина Златка!

**Мороквашићка** (улазећи.) Ваља да још има помоћи! (Опази Златка и Милицу.) Милице, слатка кћери моја! Златко, сине мој! Шта учинисте да од Бога нађете? Ох, Насто, ми долазимо касно! (Посрће и падне на столицу.) Тешко мени!

**Наста** (опази стакоце.) Ох, Боже, тешко нама, отровали су се!

**Мороквашићка.** Отровали! Брзо по лекаре! Може бити да ће још бити помоћи!

**Наста.** Ох, Боже, каква несрећа! Та проклета љубав! Ево трчим већ! (Оде.)

## П О Ј А В А Ш Е С Т Н А Е С Т А.

Пређашњи осим Насте.

**Мороквашићка.** Ох, мене, најнесретније матере на овоме свету! Ето изгубих јединицу, једину наду и све своје на свету!

**Милица** (слабим гласом.) Опрости мати! Ти ме хтеде натерати да пођем за другога, а ми смо се тако силно волели, да нисмо могли живети једно без другога!

**Златко.** Ходи амо, немати, па се наслађуј твојим неделом!

**Мороквашићка** (дотрчи до Милице и клекне пред њу.) Ти још живиш? Хвала буди Богу! Несретнице једна! Та ја сам ти баш Златка за мужа наменила, па сам само хтела да видим, да ли те заиста воли! Ти знаш, да су песници обично јако ћудљиви, па нисам хтела да проиграш срећу своју. Еј, јадна кћери моја, шта уради од себе? За што не причека?

**Милица** (подигне се у полак.) Шта рече, мати? Ти си ми Златка наменила?

**Златко** (подигне се у полак са столице.) Ето тина! Дакле смо се бамбадава отровали? Та то је, да се на ново трујеш!

**Мороквашићка** (погледа на ону страну где је Златко.) Чујем ли добро? Та то је златков глас! Хвала Богу још није све пропало! Наста ће одмах ту бити с лекарима! Али реци ми само, слатко дете моје, како си дошла до тог пролетог отрова?

**Милица** (пружа јој стакоце.) Узела сам га из твога ормана! Ево ти га на!

**Мороквашићка** (узимајући у руке стакоце.) Шта то рече? (Од радости се и смеје и плаче.) Ох, мајко божија! Па тим сте се отровом ви отровали?

**Милица и Златко** (уздишући.) На жалост, тиме!

**Мороквашићка.** Хвала буди Богу и матери божијој онда нам не треба лекарске помоћи! Од тога сам отрова и ја сама јутрос неколико капи попила.

**Милица.** Шта и ви сте се отровали?

**Златко.** Али ваља да тек не из љубави?

**Мороквашићка.** Није него печене шеве! Од тог отрова, који је јако скуп, узимам ја по наредби лекарској свако јутро наше срца неколико капи, па да би сачувала ту есенцију, што бречи стомак, од настине облапорности, написала сам на стакоцету да је отров. Ха, ха, ха!

**Милица** (устаје весело са столице.) Дакле то је есенција за стомак а не отров?

**Златко.** А да нас како не варате? Ми осећамо неке болове!

**Мороквашићка.** Та ево па се уверите и сами! (Пије из стакоцета.) Но, хајд' срџните мало! (Пружа им да пију а они не ће.)

**Милица.** Хвала лепо, доста је било и једанпут!

**Златко.** Кога су змије клале, тај се и гуштера боји!

## П О Ј А В А С Е Д А М Н А Е С Т А.

Наста (утрчи као без душе) и пређашњи.

**Наста.** Ево их, где долазе!

**Сви.** Ко то? Ко то?



**Наста.** Лекарѝ! Где сам год кога нашла, све сам позвала! Боже, боже, само да не буде касно! (Опази Златка и Милицу.) Шта то видим?

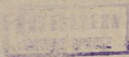
**Мороквашићка.** Добро што ниси узбунила целу варош! Хајде жури се и реци тој господи, да нам више не требају. Но, што си стала? За што не одлазиш?

**Наста.** Та чисто не могу да верујем својим очима! Но, то ти је лепа комедија! (Оде.)

**Златко.** Боље што је комедија него да је трагедија!

**Мороквашићка.** Ко би могао, децо моја, и помислити, да ће вам отров срећу донети!

**Златко.** Те још казву! Не каже себадава: љубав је пуна и меда и једа! Па за то благо сваком, ком је љубав само мед! Благо сваком, који за времена види, да љубав није шала! (Златко погледа у Милицу, а Милица у Златка, па после кратке неме игре, којом се сами себи смеју, полете једно другом у наручја.)





# НА ЗНАЊЕ.

У трговини **Стеве Ратковића** у Новоме Саду, у главној књижарници српској у Београду, у књижари **браће Јовановића** у Панчеву и у академијској књижарници у Загребу — може се добити:

## ЗБОРНИК ПОЗОРИШНИХ ДЕЛА.

ИЗДАЊЕ УПРАВЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА  
у Новоме Саду.

Од тога зборника изашли су до сад ови комади:

I. **Демон**, повест и алегорија у три раздела, од дра Милана Јовановића. **Цена 30 новчића.**

II. **Школски надзорник**, шаљива игра у једном чину, од Косте Трифковића. **Цена 20 новчића.**

III. **Шаран**, шаљива игра у једном чину, од дра Јована Јовановића („Змаја“). **Цена 20 новчића.**

IV. **Честитам**, шала у 1 чину, од К. Трифковића, и **Француско-пруски рат**, шаљива игра у једном чину, од истога. **Цена 30 новчића.**

V. **Краљева сеја**, драма у четири чина, од дра Милана Јовановића. **Цена 50 новчића.**

VI. **Максим Црнојевић**, трагедија у 5 чинова, од дра Лазе Костића, за позорицу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића. **Цена 40 новчића.**

VII. **Избирачица**, шаљива игра у 3 чина, с певањем, од К. Трифковића. **Цена 30 новч.**

VIII. **„Љубав није шала“**, шаљива игра у 1 радњи, по туђој мисли од А. Хаџића. **Цена 20 нов.**

## НА СКОРО ЋЕ ИЗАЋИ:

Уњкава комедија, слике из нашег свакидашњег живота у 4 чина, спесмама, од Чича Пантелије.

Владимир и Косара, драма у 5 чинова, од Л. Лазаревића, прерадио и за позорницу удесио А. Хаџић.

Пишчева кубура, шаљива игра у 2 раздела, с песмама, од Чича Пантелије.

Смрт Стевана Дечанског, драма у 5 чинова, од Ј. С. Поповића, за позорницу удесио А. Хаџић.

Српска сеоба, драма у 5 чинова, од Ђ. Јакшића, за позорницу удесио А. Хаџић.

Лахан, трагедија у 5 чинова, од Ј. С. Поповића, прерадио и за позорницу удесио А. Хаџић.

Егмонт, трагедија у 5 чинова, написао В. Ј. Гете, превео А. Сандић.

Емилија Галотијева, жалосна игра у 5 чинова, од В. Ј. Лесинга, превео Владан Арсенијевић.

Ромео и Јулија, трагедија у 5 чинова, од В. Шекспира, с енглеског превео Л. Костић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

Поличарка, шаљива игра у 1 радњи, од грофа Ј. Александра Фредра, превео А. Хаџић.

Краљ Лир, трагедија у 5 чинова, од В. Шекспира, с енглеског превео Л. Костић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.





БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ



I 41936



000225073

COBISS ©